

Najstarsze wioski liczą ponad 700 lat

Członkowie Międzygminnego Towarzystwa Regionalnego Dobrodzień-Zębówice dwukrotnie w tym roku omawiali dzieje najstarszych wiosek na naszym terenie w kontekście zapisów w *Księdze uposażeń biskupstwa wrocławskiego [Liber fundationis episcopatus Vratislaviensis]*, zestawionej prawdopodobnie w latach 1295–1305. „Księga” stanowi uporządkowany wykaz posiadłości lokowanych na prawie polskim [*iure polonico*] albo niemieckim [*iure theutonico*] oraz dochodów diecezji wrocławskiej. W przypadku wielu miejscowości śląskich jest najstarszym dokumentem, w którym potwierdzono ich istnienie już w średniowieczu. *Liber fundationis episcopatus Vratislaviensis* zamieszczono w tomie 14 Kodeksu dyplomatycznego Śląska [*Codex diplomaticus Silesiae*] pod redakcją H. Markgraфа i J.W. Schulte, wydany we Wrocławiu [Breslau] w 1889 roku. W części „C” *Rejestru Ujazdu [Registrum Vyasdense]*, wymieniono osady z naszego regionu, które były zobowiązane do składania dziesięciny na rzecz biskupa wrocławskiego.

• Pięć nazw dobrodzieńskich wsi wraz z określeniem rodzaju danin odnajdziemy w rozdziale (poz. 167) zatytułowanym *Iste sunt decime et fertones circa Olesno et Lublyn* (Lublyn znaczy Lubliniec).

Pozycja 171 – **Rzędowice**: *Item in Sandowitz deci[ma] more polonico et valet XII urnas mellis.*

Pozycja 197 – **Ligota Dobrodzieńska**: *Item in Elgotha Nmognemi sunt XXVJ mansi solventes per tres scotos.*

Pozycja 198 – **Bzinica Stara**: *Item in Bsenicza sunt XXVJ mansi solventes per IIIJ or scotos.*

Pozycja 199 – **Zwóz i Głowczyce**: *Item in Swos sunt XIIJ mansi et in Glowacz XIIJ mansi solventes per IIIJ or scotos.*

Najstarsze dobrodzieńskie wioski wchodziły zatem w skład ośrodka wczesnomiejskiego – Olesna z Lublińcem, w którym znajdowała się siedziba przedstawiciela księcia – kasztelana oleskiego. Olesno – siedziba władzy kasztelańskiej stało się następnie stolicą archiprezbiteratu.

• Z zapisów wynika, że nasi przodkowie uiszczali daniny w naturaliach, tzn. w garncach miodu [urnas mellis] lub pieniądzu, czyli srebrnych skojcach [scotos]. Garniec w zależności od regionu i okresu miał pojemność ok. 3–4 litrów. Podstawową jednostką wagową srebra była grzywna – ok. 200 g. Skojec (łac. scotus) znaczyl 24. część grzywny, czyli dwa grosze srebrne. Natomiast określenie „polonico” (polskie) może oznaczać formę ustrojową osady albo sposób poboru dziesięciny.

• Zatem pięć dobrodzieńskich wiosek istnieje już od 720 lat. Prawdopodobnie istniały już wcześniej, wszak Dobrosin (Dobrodzień) pojawił się w dokumentach księcia opolskiego w 1279 roku.

• Warto podkreślić, że m.in. z tej okazji mieszkańcy Rzędowic zrealizowali wiele przedsięwzięć pod kierunkiem pani sołtys Ewy Wildau, aby godnie uczcić tę okrągłą rocznicę. Już na przełomie lat 2014/2015 Rada Sołecka zatwierdziła symbole sołeckie, więc wioska i sołectwo posiadają swój herb oraz flagę, banner i pieczęć z wizerunkiem herbu. W pierwszym kwartale 2015 roku ustawiono pięć tablic informacyjno-edukacyjnych w pobliżu wybranych obiektów historycznych. W centrum wioski zamontowano plastyczną mapę poglądową o wymiarach 250x150 cm, która ukazuje układ obiektów historycznych, występowanie głównych gatunków drzew lasotwórczych oraz zwierząt rzadkich i chronionych. Przy skrzyżowaniu ulic mieszkańcy ustawili witacz z herbami, datami 1295–2015 i śląskim zwrotem powitalnym „*piyknie Vos witomy*”. Turyści rowerowi i piesi chwalą lokalną społeczność za takie społecznie pożyteczne zagospodarowanie publicznej przestrzeni.

Odciski tłoków pieczętnych najstarszych dobrodzieńskich wiosek z czasów, kiedy były gminami (Gemeinde, XVIII–XX w.): Rzędowice [Rzendowitz, Mühental], Ligoty Dobrodzieńskiej [Elgotha Guttentag], Bziny Starej [Bzinitz, Erzweiler], Zwózu [Zwoos, Ahndorf], Głowczyc [Glowtschütz, Eichwege]. Pieczęć była w posiadaniu wójta i symbolizowała samodzielność prawno-administracyjną gminy. Dzięki życzliwości mieszkańców wiosek, którzy podjęli się trudu odszukania gminnych pieczęci na najstarszych rodzinnych dokumentach, członkowie MTRDZ mogli zarchiwizować i opracować te ważne obrazowe i herbowe znaki rozpoznawcze wiejskich samorządów. Czytelnicy mogą więc poznać istotne elementy pieczęci naszych najstarszych wiosek: godło, czyli rysunek wyróżniający oraz napis w otoku, podający nazwę gminy i powiatu, któremu jednostka administracyjnie podlegała. Najstarsze godła pieczęci najczęściej są wzorem do opracowania współczesnego wizerunku herbu miejscowości

Mapa poglądowa sołectwa Rzędowice – jedna z kilku tablic informacyjno-edukacyjnych, jakie członkowie stowarzyszeń ustawili na terenie wsi w jubileuszowym roku 2015, aby przybliżyć lokalnej społeczności i turystom historię miejscowości i ukazać walory przyrodnicze

Witacz w Rzędowicach (jedyń w gminie Dobrodzień), z wizerunkami herbów miasta/gminy i wioski/sołectwa. Zrealizowane przedsięwzięcia świadczą o dbałości miejscowych społeczników o zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego

Na podstawie materiałów zebranych w ramach działalności Międzygminnego Towarzystwa Regionalnego Dobrodzień-Zębówice opracował Paweł Mrozek